

Vad påverkade den kommunala nettoutflyttningen år 1998 och 2003?

En empirisk studie

C-UPPSATS I NATIONALEKONOMI

Södertörns högskola

Höstterminen 2005

Författare: Rebecca Edvinsson

Hanna Severin

Handledare: Stig Blomskog

Sammanfattning:

Rörlighet mellan regioner har sedan länge ansetts vara en bidragande faktor till tillväxten i Sverige. På 1960- och 70-talen minskade rörligheten i Sverige. På 1980-talet ökade rörligheten i samband med den rådande högkonjunkturen. Den ökade rörlighetstrenden fortsatte en bit in på 1990-talet. Det finns delade meningar om vad det är som påverkar rörligheten mellan regioner. Genom att göra en regressionsanalys vill vi undersöka vilka variabler som påverkade rörligheten i Sveriges kommuner år 1998 och år 2003. Vi vill även ta reda på vad dessa skillnader beror på. Resultaten analyseras utifrån tre olika teorier. Vi analyserar även resultaten utifrån tidigare forskning. Vårt resultat visade en viss skillnad mellan våra undersökningsår, skillnaden var dock mycket liten. Arbetslöshet var den enda variabeln som var signifikant på fem procents nivå för båda åren. År 2003 var även andel kvinnor en signifikant variabel. År 1998 var kommuner med färre än 25 000 invånare och varuproducerande kommuner signifikanta variabler på fem procents nivå. Vår slutsats är att de flesta variabler som vi undersökte i vår regressionsanalys inte hade någon signifikant påverkan på den kommunala nettoutflyttningen. Vi tror att den största påverkan på nettoutflyttningarna kommer från de icke-monetära förklaringsfaktorerna.

Innehållsförteckning

1. INTRODUKTION.....	1
1.1 INLEDNING	1
1.2 PROBLEMFÖRMULERING	1
1.3 SYFTE	1
1.4 METOD	2
1.5 AVGRÄNSNING	2
1.6 DISPOSITION	3
1.7 DEFINITION AV CENTRALA BEGREPP	3
1.8 BORTFALL	3
2. TEORI	4
2.1 HUMANKAPITALMODELLEN	4
2.2 SÖKTEORIN	5
2.3 MATCHNINGSMODELLEN	6
2.4 PUSH & PULL-EFFEKTER	6
3. TIDIGARE FORSKNING	7
4. DATA.....	9
4.1 BESKRIVNING AV DATA	9
4.2 PRESENTATION AV DATA	9
5. EMPIRISK UNDERSÖKNING.....	11
5.1 REGRESSIONSMODELLER	11
5.2 VARIABLER	11
6. RESULTAT	15
6.1 REGRESSIONSMODELLER	15
6.2 SAMMANFATTNING RESULTAT.....	20
7. SLUTSATS/ANALYS	20
7.1 DISKUSSION.....	20
7.2 FÖRSLAG PÅ FORTSATT FORSKNING.....	24
7.3 KÄLLKRITIK	24
8. REFERENSER	26

Bilaga 1 Kommunindelning

Innehållsförteckning över tabeller och figurer

TABELL 1: VARIABELBESKRIVNING ÅR 2003.....	9
TABELL 2: VARIABELBESKRIVNING ÅR 1998.....	10
TABELL 3: RESULTAT FRÅN REGRESSION MED ENDAST EN OBEROENDE VARIABEL 2003.....	15
TABELL 4: RESULTAT FRÅN REGRESSION MED ENDAST EN OBEROENDE VARIABEL 1998.....	16
TABELL 5: HUVUDMODELL ÅR 2003	17
TABELL 6: REGRESSIONSMODELL ÅR 1998.....	19
FIGUR 1 SPRIDNINGSDIAGRAM MED NETTOUTFLYTTNING OCH ARBETSLÖSHET ÅR 2003.....	16
FIGUR 2: SPRIDNINGSDIAGRAM MED NETTOUTFLYTTNING OCH ARBETSLÖSHET ÅR 1998	17

1. Introduktion

1.1 Inledning

För att arbetsmarknaden ska fungera på ett bra och effektivt sätt krävs det en viss rörlighet av individer. Rörlighet mellan regioner är en viktig del i samhällets resursallokering. Det är viktigt att arbetskraften används på ett effektivt sätt så att den ekonomiska tillväxten maximeras¹. Rörlighet ses som en investering från både individens och samhällets sida. Ett lands tillväxt är kopplat till hur arbetskraften används. En stabil tillväxt skapas genom att arbetskraften skaffar sig den utbildning som samhället efterfrågar och att kunskapen används på rätt sätt. Genom att samhället har en bra rörlighet av arbetskraften och att dess kunskap används på det mest effektiva sättet genereras störst nytta i samhället².

Sverige upplevde en minskning i rörligheten mellan kommuner under perioden 1960 och 1980. Detta var även fallet i övriga Europa under den här tiden³. Efter att rörligheten mellan kommunerna nått rekordlåg nivå 1985 började den öka igen. Ökningen skedde i samband med att Sverige gick in i en högkonjunktur som bidrog till ökade vakanser och ökad genomsnittsinkomst⁴.

Genom den nära länken mellan rörlighet och tillväxt i samhället skapas viktiga frågor som vilka beslut individen tar för att flytta. Därför anser vi att det är viktigt att studera vad som påverkar nettoutflyttningen i Sveriges kommuner.

1.2 Problemformulering

Vi ska undersöka vilka faktorer som påverkade nettoutflyttningen från Sveriges kommuner år 1998 och år 2003.

1.3 Syfte

Syftet med vår uppsats är att undersöka vilka faktorer som påverkar nettoutflyttningen från Sveriges kommuner. Vi kommer att undersöka hur detta ser ut under två olika år och sedan jämföra dessa års resultat och diskutera eventuella skillnader. Åren är 2003 och 1998. Våra

¹ Bjelkeby, Å, Åström ,J, 2005 sid.7

² Bjelkeby, Å, Åström ,J, 2005 sid. 7

³ Westerlund, O, 1995, sid. 1

⁴ Dribe, M, 1994, sid 21-22

undersökningsfaktorer har en teoretisk anknytning till humankapitalmodellen, sökteorin och matchningsmodellen.

1.4 Metod

Vår uppsats är en empirisk undersökning. Utifrån teorier har vi tagit fram de variabler som vi ska använda oss av. Vi har samlat in data om våra variabler från statistiska centralbyrån SCB, arbetsmarknadsstyrelsen AMS och Sveriges kommuner och landsting SKL. Datan är sekundärdata. Vi kommer att bearbeta datan och sedan genomföra en regressionsanalys i statistikprogrammet SPSS. Undersökningen omfattar 288 av Sveriges 290 kommuner. Undersökningsupplägget är surveyundersökning. Detta har vi valt eftersom vi då kan samla in mycket data och inte har behov att gå in på djupet. Vi använder oss av kvantitativ data.

1.5 Avgränsning

Vi har valt att avgränsa vår undersökning till år 1998 och år 2003. Genom att titta på antalet flyttningar över tiden kan ett tydligt mönster urskiljas. Om antal flyttningar mellan kommuner jämförs med arbetslösheten framgår ett konjunkturmönster. På 1970-talet, då lågkonjunktur rådde, minskade flyttningarna trendmässigt för att sedan öka trendmässigt på 1980-talet då det var högkonjunktur. Detta mönster bröts under första hälften av 1990-talet. Trots att Sveriges ekonomi gick in i en djup lågkonjunktur så fortsatte flyttningarna att öka⁵. Det tidigaste året efter detta mönster bröts där relevant data finns tillgänglig är år 1998. Vi har valt att studera detta år för att vi anser det vara intressant att undersöka hur det nya mönstret ser ut. Vi använder oss av offentlig statistik i vår undersökning och 2003 är det senaste året då data finns tillgänglig för alla våra variabler. I uppsatsen kommer år 2003 att vara det år vi *först* undersöker och redovisar resultat för. Detta gör vi för att det är det senaste året med de mesta aktuella datan.

Ett alternativ till att undersöka rörligheten mellan kommuner är att undersöka rörligheten mellan län. Vi valde att inte undersöka län då vi anser att dessa är för stora enheter som är svåra att dra generella slutsatser om. Kommuner är små enheter som gör att det är lättare att få ett generellt resultat om individers rörlighetsbeslut. De finns få län, 21 stycken, till skillnad mot antalet kommuner som var 288 stycken år 1998. Desto fler enheter som det finns att undersöka, desto mer tillförlitligt kommer resultatet att bli. Svagheten med att undersöka

⁵ Westerlund, O, 2001

kommuner är att i storstäder flyttar människor oftare mellan kommuner eftersom de är små och ligger nära varandra. Där är det andra faktorer än arbetslöshet som påverkar individernas flyttbeslut. Trots den här nackdelen anser vi att kommuner är den bästa enheten att undersöka.

1.6 Disposition

Efter den inledande presentationen av uppsatsen följer en genomgång av de tre teorierna som ligger till grund för *analysen*. De tre teorier som vi använder oss av är humankapitalmodellen, sökteorin och matchningsmodellen. Efter teoriavsnittet följer en genomgång av tidigare forskning. I avsnitt fyra presenteras den data vi använder oss. I det femte avsnittet presenteras vår regressionsmodell våra variabler motiveras. Detta följs av resultatdelen där vi presenterar våra resultat. Uppsatsen avslutas med en sammanfattande diskussion där vi analyserar resultaten från regressionen.

1.7 Definition av centrala begrepp

Vi definierar *arbetslöshet* som öppen arbetslöshet. Med detta menar vi de personer som är mellan 18 och 64 år och inte har ett arbete men som vill och kan arbeta och söker arbete⁶. Detta mäts som en andel av arbetskraften.

1.8 Bortfall

Eventuellt bortfall kommer att minska undersökningens tillförlitlighet. Möjligtvis inträffade ett visst bortfall då våra källor samlade in den information som vi använder oss av. Detta är svårt för oss att kontrollera. Vi anser att våra källor är väl etablerade så därför bör detta eventuella bortfall vara så litet som möjligt.

Under vår undersökningsperiod har det tillkommit två kommuner: Knivsta och Nykvarn. Vi har bortsett från dessa kommuner i vår regression. Då det endast gäller två kommuner och de är små anser vi inte att det har någon större betydelse för vårt resultat.

⁶ www.ams.se

2. Teori

2.1 Humankapitalmodellen

Humankapitalmodellen anses vara ett standardverktyg för att diskutera rörlighet på arbetsmarknaden⁷. För att en individ ska vara kompetent på arbetsmarknaden bör den ha en viss grad av humankapital. För att individer ska kunna skaffa sig humankapital är utbildning nödvändigt. Utgångspunkten i humankapitalmodellen är att individer bör fatta ett utbildningsbeslut, exempelvis om de ska studera på universitetsnivå eller inte. Utbildning är en individuell investering som ökar humankapitalet, vilket ger ökade förtjänstmöjligheter i framtiden i form av högre lön eller ökat välbefinnande⁸.

Enligt humankapitalmodellen är utbildning en av de viktigaste investeringarna en individ kan göra för att öka sitt humankapital. De individer som väljer att studera på en högre nivå kommer att erhålla en högre inkomst i framtiden till skillnad mot dem som inte har en högre utbildning⁹. I takt med att humankapitalet ökar blir individen mer kompetent och eftertraktad på arbetsmarknaden då den har investerat i ny kunskap som samhället efterfrågar¹⁰. Om en individ anser att en större avkastning skulle fås på en annan ort så flyttar han/hon dit. Då en individ tar ett sådant beslut innebär det att individen måste överväga olika kostnader för detta. Modellen förklarar individers rörlighetsbeslut som en investering där kostnaderna för att byta arbete och bostadsort vägs emot fördelarna av bytet vilket innebär ökade framtida intäkter i form av högre inkomster. Överstiger nuvärdet av de framtida inkomstökningarna de direkta flyttkostnaderna är det lönsamt för individen att byta arbete och eventuellt bostadsort¹¹. Värdet av en inkomstökning stiger med högre inkomst på det nya arbete och med lägre inkomst på det gamla arbetet. Nuvärdet av inkomstökningar kommer att öka med tiden som en individ kommer att arbeta på det nya arbetet. Det innebär att det är mer lönsamt för unga människor att flytta eftersom de har många år kvar att arbeta¹².

Beslutet att flytta ses som individens försök att maximera sin nytta¹³. I vissa fall måste individen ta hänsyn till andra personers preferenser, inte bara sina egna. De som är gifta,

⁷ Björklund et.al, 1996, sid. 194

⁸ Björklund et.al, 1996, sid. 194

⁹ Björklund et.al, 1996, sid. 123

¹⁰ Björklund et.al, 1996, sid. 122

¹¹ Björklund et. al 1996, sid. 194

¹² www.saco.se

sambos eller har familj måste då ta hänsyn till hela familjens preferenser. Det är enligt modellen möjligt att män och kvinnor har olika preferenser då de väljer att flytta. Modellen inkluderar även ickemonetära kostnader och intäkter av rörligheten. Rörligheten lönar sig mer vid låga monetära och icke-monetära flyttkostnader. Därför kan en högre rörlighet förväntas bland personer som inte har familj eller inte har rotat sig på en särskild ort. Flyttkostnaderna kan variera beroende på exempelvis avståndet till det nya arbetet. Ökar lönerna i en region så kommer arbetskraft att flytta från regioner med lägre löner¹⁴.

2.2 Sökteorin

Sökteorin tar upp olika anledningar till att individer söker sig till ett nytt arbete. En individs flyttbeslut kan analyseras utifrån ett sökteoretiskt perspektiv ifall det arbetet individen söker sig till ligger i en annan region. Både arbetslösa och icke-arbetslösa individer kan söka nytt arbete. Individens beslut att söka nytt arbete påverkas av ett antal olika faktorer. Dessa är exempelvis sökkostnader, lön, vakanser, avstånd, flyttkostnader. Sökkostnader för en individ är indirekta kostnader som uppstår i samband med bytet av arbete eller bostadsort. Detta kan vara exempelvis arbetslöshetstid i den nya regionen, eller kortare perioder då individen tvingas ta ett arbete med en lägre lön än den tidigare anställningen erbjöd.

Enligt sökteorin är det främst löneskillnader som förväntas att påverka en individs beslut av att söka nytt arbete eller bostadsort. Desto större löneskillnaderna är mellan olika regioner, desto större är sannolikheten att en individ börjar söka efter ett nytt arbete vilket leder till att individen med stor sannolikhet kommer att ta ett flyttbeslut¹⁵.

En annan faktor som påverkar individens flyttbeslut är antal vakanser i den nya regionen. Desto fler vakanser det finns i regionen, desto kortare period behöver individen söka efter arbete. Om antal vakanser är få i regionen kan individen bli tvungen att acceptera en lön som är lägre än lönen han/hon hade i utgångsläget, under en viss tid.

Avstånd är en faktor som påverkar beslutet att flytta. Det är vanligare att söka arbeten som ligger i regioner på nära avstånd än i regioner som ligger långt bort. Bor individen i en kommun som ligger på pendlingsavstånd till arbetsplatsen är det inte nödvändigt för individen

¹³ Bjelkeby, Å, Åström, J, 2005, sid 13

¹⁴ www.saco.se

¹⁵ Dribe, M, 1994, sid 7-8

att flytta. Pendlingen har ökat i omfattning den senaste tiden och det är idag möjligt att pendla över allt längre distanser. Mycket talar för att pendling i ökande utsträckning fungerar som ett substitut för flyttning. Möjliga förklaringar till detta är restriktioner på bostadsmarknaden, förbättrade kommunikationer och att hushållens val av bostadsort i ökad utsträckning sker med hänsyn till såväl mannens som kvinnans arbete.

Flyttkostnader påverkar individen då de söker. En individ väljer hellre att söka sig till en region där flyttkostnader blir låga att flytta. Flyttkostnader innebär inte bara monetära kostnader utan även psykiska kostnader. De psykiska kostnaderna är att lämna familj och vänner för att flytta till en ny ort.

2.3 Matchningsmodellen

Matchningsmodellen lägger mer tonvikt på arbetslöshet än på lön för att förklara varför människor flyttar¹⁶. Modellen bygger på arbetsmatchning. Den arbetssökande ”matchas” till ett nytt arbete i en annan region. Tonvikten i modellen ligger på arbetslöshet och vakanser. Eftersom det för det mesta är de arbetslösa som söker nya arbeten, kommer det att vara de som flyttar oftare. De regioner som har en hög arbetslöshet förväntas ha en högre utflyttning än regioner med en lägre arbetslöshet¹⁷. Efterfrågan på arbetskraft varierar mellan regioner beroende på lönenivån i de olika regionerna. En region med hög lönenivå har en låg efterfråga på arbetskraft. Det finns färre vakanser och arbetslösheten är högre i de regionerna. Löneskillnaderna ger arbetare incitament att flytta till en annan region för att söka efter ett nytt arbete som ger en högre lön¹⁸.

2.4 Push & pull-effekter

En uppdelning mellan ”push & pull-effekter” brukar göras då migrationsteorier diskuteras för att förklara individers rörlighetsbeslut. ”Push-effekter” rör förhållandena i utflyttningensregioner och ”pull-effekter” rör förhållandena i inflyttningensregioner¹⁹. En ökning av arbetslösheten och en minskning av antalet lediga platser i en region (”push-effekter”) leder till ökad utflyttning och minskad inflyttning. Omvänt ökar flyttningarna till regioner där det finns relativt sett

¹⁶ Björklund et.al, 1996, sid. 196

¹⁷ Bjelkeby, Å, Åström J, 2005 sid. 12

¹⁸ Bjelkeby, Å, Åström J, 2005 sid. 12

¹⁹ Dribe, M, 1994, sid. 6-7

större tillgång till lediga arbeten och lägre arbetslöshet ("pull-effekter")²⁰. Det är en kombination av "push & pull faktorer" som avgör en individs flyttbeslut.

3. Tidigare forskning

Det finns mycket tidigare forskning gjord om rörlighet mellan regioner. Dock är den mesta av forskningen inom Sverige inte gjord mellan kommuner utan mellan länsgränser. Redan på 1940-talet presenterades en kommission med redogörelser för hur viktig rörligheten är för tillväxten och strukturen i det svenska samhället. Detta var en kommission för efterkrigsplanering och kallades för Myrdalkommissionen. Kommissionen förespråkade vikten av utbildning, arbetsförmedling och flyttbidrag. Dessa faktorer förespråkades eftersom de skulle bidra till en ökad rörlighet och därmed utveckla samhället i Sverige genom att bidra till en högre tillväxt och bättre fördelning av arbetskraften. Kommissionens redogörelser och förslag angående dessa rörelsefrämjande åtgärder togs upp 1944 i Socialdemokraternas efterkrigsprogram²¹.

Litteraturen har i stort behandlat flyttningar mellan olika *länder*. Många forskare har utvecklat olika teorier som behandlar migration. En beskrivning av migration kom år 1977 av Polachek och Horvath. De beskrev en migrationsmodell i vilken individer tar tre beslut under sitt liv: investering i humankapital, information om relativ löner och alternativa lokaliseringar och "rörliga" investeringar, det vill säga kostnader för att flytta för en högre nytta i en ny lokalisering²². Forskning om migration mellan länder går att jämföra med forskning mellan kommuner.

Mycket av den tidigare forskningen inom ämnet har bedrivits på Umeå Universitet av fil dr Olle Westerlund som är en av de forskare som har varit mest verksam inom området i Sverige. Olle Westerlunds forskning återkommer ofta i arbetsmarknadsekonomiska sammanhang. Han är verksam vid institutionen för nationalekonomi på Umeå universitet.

Enligt neoklassisk arbetsmarknadsteori leder olika inkomster i kommuner till ökad rörlighet. Den säger att arbetskraft söker sig från låglönekommuner till kommuner med högre löner. Rörligheten upphör först när det minskade utbudet av arbetskraft i den kommunen med

²⁰ Westerlund, O, 2001, sid. 266

²¹ Westerlund, O, 2001, sid. 264

²² Westerlund, O, 1995, sid. 2

minskad arbetskraft och det ökade utbudet av arbetskraft i de kommunerna med ökad arbetskraft har eliminerat de icke marknadsmässiga löneskillnaderna. Tidigare forskning som har gjorts har uppvisat resultat som skiljer sig från detta. Edin, Heiborn & Nilsson (1998) och Olle Westerlund (1997-1998) har i sin forskning kommit fram till resultatet att regionala skillnader i timlöner ej har påverkat nettoutflyttningen. De har inte hittat några indikatorer som visar att lägre löner i en region ger ökad utflyttning och minskad inflyttning. Fredriksson (1999) finner däremot visst stöd för att nettoutflyttningen är högre till regioner med hög löneökningstakt än till regioner med låg löneökningstakt. Denna lönedifferens ska dock inte ha påverkat nettoutflyttningen mer än arbetslösheten enligt Fredriksson.

Mycket tidigare forskning har visat att arbetslöshet och vakanser har påverkan på nettoutflyttningarna. Exempel på dessa studier är bl.a.: Aronsson, Lundberg & Wikström (2000), Edin, Heiborn & Nilsson, (1998), Fredriksson (1999), Dahlberg & Holmlund (1978), Nilsson (1989, 1995), Westerlund (1997, 1998). Dessa forskares studier visar alla att en ökning av arbetslösheten och en minskning av antal vakanser leder till en ökad nettoutflyttning och tvärtom.

Ett vanligt resultat i tidigare forskning är att individer hellre flyttar till stora arbetsmarknader än till mindre arbetsmarknader. Detta brukar förklaras genom att de större arbetsmarknaderna är mer differentierade och detta är en betydelsefull faktor i hushåll med flera medlemmar. Det kan även vara så att de större marknaderna har större utbud av fritidsaktiviteter. Det är därför viktigt att ta hänsyn till kommunernas storlek i undersökningar inom detta ämne.

Flyttbidrag är en faktor som anses ha effekt på antal nettoutflyttningar. Det finns två större studier som har undersökt effekterna av flyttbidrag i Sverige. Den ena är gjord av Storrie & Nättorp (1997). I studien analyserade de flyttningar mellan regioner 1978-1995. Det resultat de kom fram till vara att flyttbidrag har en effekt på flyttningar men den är inte särskilt stor. Den andra stora studien som behandlar detta är gjord av Westerlund (1998) och i den kom fram han fram till samma resultat som Storrie & Nättorp.

Nilsson (1989) har i en studie skattat en nettoinflyttningsekvation för flyttningar mellan län 1963-1983. Resultatet från ekvationen visar på att en ökning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder bidrar till en minskad nettoutflyttning. Han hävdar också i en senare studie från 1995

att utflyttningar från län minskar då de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna ökar. I den studien har han undersökt flyttningar mellan län 1966-1993²³.

Det vi har saknat inom den tidigare forskningen har varit forskning på kommunalnivå. Den forskning som finns är till största delen gjord mellan län eller länder.

4. Data

4.1 Beskrivning av data

All våra data är sekundärdata. Våra främsta källor är AMS, SCB och SKL det vill säga officiell statistik. Vi är medvetna om att dessa källor kan ha brister men vi bedömer att reliabiliteten och validiteten är hög. Statistiken har framställts av personer som saknar intresse i att manipulera siffrorna och kan därför anses vara trovärdig. Skulle siffrorna ha tagits fram av en organisation med egenintresse av att manipulera siffrorna skulle de kunna vrida siffrorna till sin egen fördel. Vi har sex dummyvariabler i regressionen. Dessa representerar olika kommunkaraktäristika. Vår referensgrupp är *kommuner som inte hör till någon av de andra grupperna och har mer än 25 000 invånare*.

4.2 Presentation av data

Tabell 1: Variabelbeskrivning år 2003

Variabel	Beskrivning	Medelvärde	Min. värde	Max värde
Nettoutflyttning (Y)	Andel utflyttade minus andel inflyttade i kommunen	-0,002351	-0,01942 (Stenungsund)	0,019941 (Åsele)
Arbetslöshet (U)	Arbetslöshetsfrekvens i åldern 18-64.	0,036611	0,017 (Trosa)	0,093 (Övertorneå)
Inkomst (I)	Genomsnittlig månadsinkomst i tkr	16,737598	30,79475 (Danderyd)	14,41475 (Högsby)
Kön (S)	Andel kvinnor i kommunen	0,498892	0,4754232 (Pajala)	0,5225761 (Lidingö)
Eftergymnasial Utbildning (E)	Andel med eftergymnasial utbildning.	0,071529	0,034902245 (Bjuv)	0,24779146 (Danderyd)
Gymnasial utbildning (G)	Andel med gymnasial utbildning.	0,341695	0,189299 (Danderyd)	0,411563 (Gällivare)
1 om pendlingskommun (D1)	Kommun där mer än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbetet i någon	0,135417	0	1

²³ Westerlund, O, 2001, sid. 264- 269

annan kommun.				
1 om varuproducerande kommun (D2)	Kommun med mer än 40 procent av nattbefolkningen mellan 16 och 64 år, anställda inom varutillverkning och industriell verksamhet.	0,138889	0	1
1 om övrig kommun med färre än 25 000 invånare (D3)	Kommun som inte hör till någon av de andra grupperna och har färre än 25 000 invånare	0,371528	0	1
1 om ort med högskola/universitet (D4)	Kommun där högskola eller universitet finns.	0,097222	0	1
1 om storstad eller förortskommun (D5)	Kommun med över 200 000 invånare eller kommun där mer än 50 procent av nattbefolkningen pendlar till någon annan kommun.	0,142361	0	1
1 om större stad (D6)	Kommun med 50 000- 200 000 inv. samt en tätortsgrad överstigande 70 procent	0,093750	0	1

Tabell 2: Variabelbeskrivning år 1998

Variabel	Medelvärde	Min. värde	Maxvärde
Nettoutflyttning (Y)	0,003199	-0,02436 (Värmdö)	0,024305 (Markaryd)
Arbetslöshet (U)	0,049104	0,012 (Gnosjö)	0,105 (Pajala)
Inkomst (I)	12,768808	10,55 (Borgholm)	22,73333 (Danderyd)
Kön (S)	0,499568	0,473968 (Pajala)	0,524236 (Lidingö)
Eftergymnasial utbildning (E)	0,050855	0,022697201 (Grums)	0,215391882 (Danderyd)
Gymnasial utbildning (G)	0,321968	0,20861 (Danderyd)	0,389289 (Gällivare)
D1 1 om pendlingskommun	0,135417	0	1
D2 1 om varuproducerande kommun	0,138889	0	1
D3 1 om övrig kommun med färre än 25 000 invånare	0,371528	0	1
D4 1 om ort med högskola/universitet	0,097222	0	1
D5 1 om storstad eller förortskommun	0,142361	0	1

5. Empirisk undersökning

5.1 Regressionsmodeller

Vi kommer att använda oss av två regressionsmodeller för varje år. Den första visar endast sambandet mellan nettoutflyttning och arbetslöshet. Mycket tidigare forskning visar att arbetslöshet är en faktor som påverkar nettoutflyttningen till stor del. Genom denna regression kommer vi att undersöka om detta samband är starkt. Den andra regressionen kommer att visa sambandet mellan alla variabler.

Regression 1:

$$Y = \beta_1 + \beta_2 U + \varepsilon$$

Regression 2:

$$Y = \beta_1 + \beta_2 U + \beta_3 I + \beta_4 S + \beta_5 E + \beta_6 G + \beta_7 D1 + \beta_8 D2 + \beta_9 D3 + \beta_{10} D4 + \beta_{11} D5 + \beta_{12} D6 + \varepsilon$$

Y= nettoutflyttning

U= arbetslöshetsfrekvens

I= inkomst

S= kön

E= eftergymnasial utbildning

G= gymnasial utbildning

D1= 1 om pendlingskommun

D2= 1 om varuproducerande kommun

D3= 1 om övrig kommun med färre än 25 000 invånare

D4= 1 om kommun med högskola

D5= 1 om storstad eller förortskommun

D6= 1 om större städer

5.2 Variabler

Vi har samlat in information om variabler som möjligtvis kan förklara rörlighet mellan kommuner. Vår beroende variabel är antal nettoutflyttningar (Y) från varje kommun. Denna variabel har vi tagit fram genom att ta antal utflyttade personer minus antal inflyttade personer i varje kommun. Om nettoutflyttningar är ett positivt tal betyder det att utflyttningen från kommunen är högre än inflyttningen till kommunen. Är nettoutflyttningar ett negativt tal

betyder det att fler har flyttat till kommunen än från kommunen. Informationen om detta hämtades från statistiska centralbyrån, SCB. Vi har valt att använda oss av nettoutflyttning istället för bruttoutflyttning då vi på så sätt får ett resultat i förhållande till kommunens storlek. De oberoende variablerna är valda utifrån uppsatsens teoretiska bakgrund.

Oberoende variabler:

- *Arbetslöshetsfrekvens:* Arbetslösheten varierar under året, och genom att använda oss av frekvensen uppnår vi ett mer exakt resultat än om vi skulle använda oss av arbetslösheten vid ett specifikt datum. Teorierna säger att desto högre arbetslösheten är i en kommun desto större är utflyttningen till andra kommuner. Vi förväntar oss att arbetslösheten kommer att visa sig vara den variabel som påverkar nettoutflyttningen mest.
- *Inkomst:* Enligt teorier och viss tidigare forskning påverkar nivån på inkomst individers flyttbeslut. De flesta teorier pekar på att individer väljer att hellre flytta till kommuner där medelinkomsten är hög än till kommuner med en låg medelinkomst. Invånare i kommuner med låg medelinkomst tenderar att flytta oftare än individer i kommuner med hög medelinkomst.
- *Andel kvinnor:* Individens kön anses ha betydelse för sannolikheten att flytta. Män och kvinnor kan ha olika preferenser och därmed ställs de inför olika beslutssituationer²⁴.
- *Eftergymnasial utbildning:* Personer med eftergymnasial utbildning har ett större utbud av arbeten att välja mellan och tenderar därför att flytta oftare än en person med lägre utbildning. Vi förväntar oss att nettoutflyttningen kommer att vara högre i kommuner där en stor del av befolkningen har hög utbildning.
- *Gymnasial utbildning:* Individer med endast gymnasial utbildning har inte lika stort utbud av arbete att välja mellan och bör därför ha lägre incitament till att flytta. Vi förväntar oss därmed att nettoutflyttningen inte kommer att vara lika hög i kommuner med en lägre grad av utbildning än i kommuner med en högre grad av utbildning.
- *Pendlingskommun:* Är det lätt att pendla till närliggande kommuner kan detta påverka individernas flyttbeslut. Individerna kan välja mellan att arbeta i sin hemkommun eller pendla till en närliggande kommun för att arbeta. Detta tror vi kan ha en negativ effekt på nettoutflyttningen.

²⁴ Bjelkeby, Å, Åström, J, 2005, sid. 14

- *Varuproducerande kommun:* Finns det en stor arbetsgivare i området där en stor andel av kommunens invånare är anställda kan det påverka individers flyttbeslut. De har en säkerhet i sitt arbete och invånarna väljer därför att inte flytta i lika hög grad.
- *Övrig kommun med färre än 25 000 invånare:* Enligt tidigare forskning gjord av glesbygdsverket visar att utflyttningen hög i kommuner med lågt antal invånare²⁵.
- *Kommun med högskola/universitet:* Finns en högskola eller ett universitet lokaliserat i kommunen kan detta påverka rörligheten både positivt och negativt. Individer flyttar *till* kommunen för att studera samtidigt som andra individer som har studerat klart flyttar *från* kommunen för att söka arbete någon annanstans.
- *Storstad eller förortskommun:* Dessa kommuner är lokaliserade i närhet andra kommuner. Det bör visa sig vara vanligt att individer bor i *en* kommun men ofta rör sig mellan de närliggande kommunerna. En individ som flyttar från en sådan kommun behöver nödvändigtvis inte ta ett så stort flyttbeslut om de flyttar mellan de närliggande kommunerna. Detta kan påverka nettoutflyttningen positivt. Samtidigt kan invånarnas incitament till flyttning minska då de anser att de inte behöver flytta för att de har det mesta i sin närhet med goda kommunikationsmöjligheter mellan kommunerna.
- *Större städer:* Enligt tidigare forskning flyttar människor till större städer då det finns ett större utbud av arbeten där.

De effekter som inte beror på någon av ovan nämnda variabler fångas upp av feltermen: ε .

Individers rörlighetsbeslut påverkas av fler faktorer än de vi har valt att ha med i vår regressionsanalys. En individs val av bostadsort utgår till stor del av individens strävan efter att maximera sin nytta av monetära och icke-monetära faktorer. Vi har valt att bortse från de icke-monetära faktorerna i vår regression då det är svårt att hitta tillförlitlig data på dessa.

En viktig variabel som bör tas med i diskussionen kring varför individer kan tveka att flytta ifrån sin kommun är *icke-monetära flyttkostnader*. Detta kan vara till exempel vara kostnaden för att lämna vänner och familj. En individ som flyttar riskerar även att få en minskad självkänsla ifall de på grund av flytten blir tvungna att lämna sitt gamla arbete och förblir

²⁵ www.glesbygdsverket.se

arbetslösa under en längre tid i sin nya kommun. Detta ökar den psykiska kostnaden för individen.

En variabel som vi hade velat undersöka var *vakanser* då en våra teorier tar upp den variabeln. Den kunde dock inte tas med då vi endast hittade konjunkturbaserad statistik över antalet vakanser. Vi tror att vakanser har en stor påverkan på nettoutflyttningen.

En anledning till att individer väljer att flytta kan bero på att det är hög *kriminalitet* i kommunen. Ett oroligt område som är präglad av mycket kriminalitet kan påverka att individer väljer att flytta därifrån. De flesta personer vill bo i ett område som känns tryggt. Vi hade förväntat oss att kommuner med hög kriminalitet skulle uppvisa ett större antal nettoutflyttningar än kommuner med mindre kriminalitet.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder är en variabel som vi tror påverkar nettoutflyttningen. De arbetssökande sätts i olika åtgärdsprogram för att på så sätt öka chanserna för dem att hitta ett arbete och inte behöva vara arbetslösa under en längre tid. Vi tror att variabeln påverkar nettoutflyttningar på så sätt att färre flyttar om de arbetsmarknadspolitiska åtgärdsprogrammen fungerar på ett bra sätt och de arbetssökande får ett nytt arbete inom en rimlig tid. Det finns studier som visar att arbetsmarknadspolitiska åtgärder påverkar flyttningarna positivt men det finns också ett antal studier som tyder på negativa effekter på flyttningarna. Resultaten kan dock i viss mån ifrågasättas på såväl teoretiska som empiriska grunder²⁶. Vi har valt att bortse från denna variabel i vår undersökning då den skulle ha orsakat multikollinearitet.

Flyttbidrag syftar till att ge ekonomiskt stöd till den som inte kan få arbete i eller nära sin hemort²⁷. Detta påverkar nettoutflyttningen från de kommuner som har en hög arbetslöshet. Fler kommer att flytta från de kommunerna om flyttbidrag delas ut. Det kan dock leda till att en del individer tvingas *flytta mot sin vilja* till andra kommuner i syfte om att få ett arbete där.

Dessa variabler anser vi vara viktiga variabler som möjligtvis kan påverka nettoutflyttningen.

²⁶ Westerlund, O, 2001, sid. 268

²⁷ www.soderhamn.se

6. Resultat

6.1 Regressionsmodeller

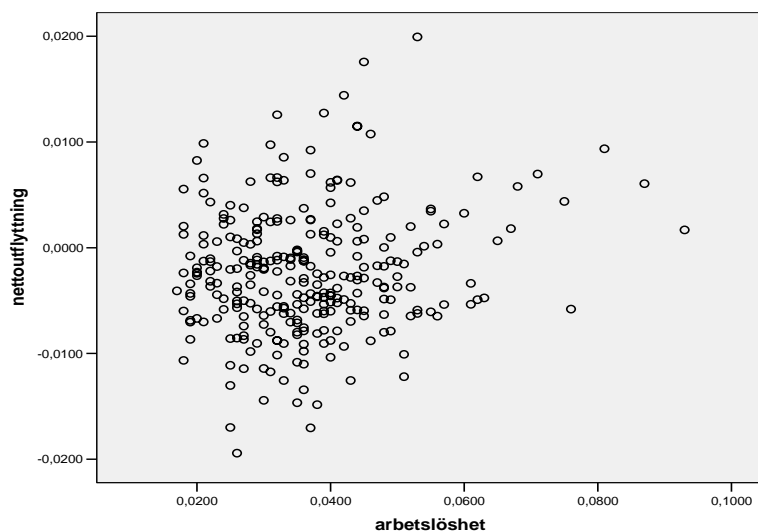
Genom att göra en regression med endast variablerna arbetslöshet och nettoutflyttning får vi resultatet i tabellen nedan. Vi kan se ett positivt samband mellan dessa variabler. Då arbetslösheten ökar med 1 % så minskar befolkningen med 0,073 %, alltså nettoutflyttningen ökar. Förklaringsfaktorerna R^2 och $\text{Adj } R^2$ är dock låga och vi kan därför inte förklara nettoutflyttningarna *endast* genom att titta på arbetslösheten.

Tabell 3: Resultat från regression med endast en oberoende variabel 2003

Variabel	β -estimat	Standardfel	t-värde	p-värde
Konstant	-0,005	0,001	-4,715	0,000
Arbetslöshet	0,073	0,028	2,650	0,008
R^2	0,024			
Adj R^2	0,021			
F-värde	7,025			
N	288			

Spridningsdiagrammet nedan visar samband mellan nettoutflyttningen och arbetslösheten i de 288 kommuner som vi undersöker år 2003. På den horisontella axeln visas arbetslösheten. På den vertikala axeln visas nettoutflyttningen, där alla observationer under punkten 0,00 visar kommuner där befolkningen har ökat. Den största delen av kommunerna befinner sig runt detta värde och har alltså en låg nettoutflyttning eller en låg nettoinflyttning. Vi kan se ett visst samband mellan arbetslöshet och nettoutflyttning. Hög arbetslöshet finns till största delen i de kommunerna med nettoutflyttning. Genom denna regression ser vi att arbetslösheten har en signifikant effekt på nettoutflyttningarna men då vi lägger till fler kontrollvariabler kan detta ändras.

Figur 1 Spridningsdiagram med nettoutflyttning och arbetslöshet år 2003

Genom att göra en jämförande regression med ett tidigare årtal, 1998, får vi resultaten som presenteras i tabellen nedan. Vi kan även här se ett positivt samband mellan dessa variabler. Då arbetslösheten ökar med 1 % så minskar befolkningen med 0,121 %, nettoutflyttningen ökar. Förklaringsfaktorerna R^2 och $\text{Adj } R^2$ är något högre detta år, men är fortfarande relativt låga. Vi kan därför inte förklara nettoutflyttningen *endast* genom att titta på arbetslösheten heller detta år.

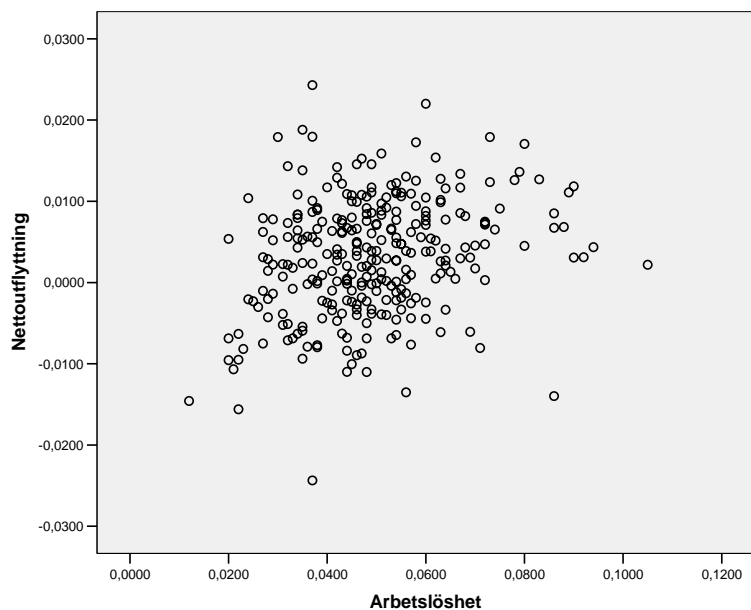
Tabell 4: Resultat från regression med endast en oberoende variabel 1998

Variabel	β -estimat	Standardfel	t-värde	p-värde
Konstant	-0,003	0,001	-1,988	0,048
Arbetslöshet	0,121	0,027	-2,734	0,000
R^2	0,066			
Adj R^2	0,063			
F-värde	20,183			
N	288			

Diagrammet nedan visar samband mellan nettoutflyttningen och arbetslösheten i alla Sveriges 288 kommuner år 1998. En större del av kommunerna befinner sig över punkten 0,00 vilket betyder att fler kommuner har en nettoutflyttning. För att få med alla observationer har detta diagram fler värden på X- och Y –axlarna än diagrammet för 2003. Vi kan även detta år se ett starkt samband mellan arbetslöshet och nettoutflyttning. Hög arbetslöshet finns till största delen i de kommunerna med nettoutflyttning. Ett undantag detta år är Malmö kommun där arbetslösheten är 8,6 % men där antal inflyttningar till kommunen ändå överstiger antal

utflyttningar. Nettoutflyttningen är -0,01398 %, alltså har befolkningen ökat. En möjlig förklaring till detta kan vara att Malmö har blivit en mer lättillgänglig kommun efter Öresundsbronns tillkomst. Genom denna regression ser vi att arbetslösheten har en signifikant effekt på nettoutflyttningarna. Detta samband kommer troligtvis att ändras då vi lägger till kontrollvariabler.

Figur 2: Spridningsdiagram med nettoutflyttning och arbetslöshet år 1998

Här nedan presenteras vår huvudmodell. Vi har lagt till ytterligare kontrollvariabler och får följande resultat för år 2003 och 1998 med start år 2003:

Tabell 5: Huvudmodell år 2003

Variabel	β -estimat	Standardfel	t-värde	p-värde
Konstant	0,107	0,030	3,589	0,000
Arbetslöshet (U)	0,078	0,033	2,352	0,019 **
Inkomst (I)	0,000	0,000	1,1236	0,218
Andel kvinnor (S)	-0,247	0,057	-4,351	0,000 *
Eftergymnasial Utbildning (E)	0,005	0,025	0,194	0,847
Gymnasial utbildning (G)	0,007	0,020	0,354	0,724
D1 1 om pendlingskommun	-0,002	0,001	-1,122	0,263
D2 1 om	0,002	0,001	1,687	0,093

varuproducerande kommun				
D3 1 om övrig kommun med färre än 25 000 invånare	0,002	0,001	1,944	0,053
D4 1 om ort med högskola/universitet	0,001	0,002	0,356	0,722
D5 1 om storstad eller förortskommun	0,001	0,002	0,767	0,444
D6 1 om större stad	0,000000389	0,002	0,022	0,982
R ²	0,183			
Adj R ²	0,150			
F-värde	5,520			
N	288			

** Koefficient signifikant på 5 % nivå

* Koefficient signifikant på 1 % nivå

Regressionen visar att *arbetslösheten* har en signifikant påverkan på nettoutflyttningen. Då arbetslösheten ökar med 1 % så ökar nettoutflyttningen med 0,078 %. Detta resultat skiljer sig från erfarenheterna från tidigare årtionden, då en ökad arbetslöshet har bidragit till en lägre utflyttning. Enligt teorin stämmer detta resultat.

Andel kvinnor visar sig vara den variabel som påverkar nettoutflyttningen starkast år 2003. Koefficienten är -0,247 vilket visar på en stark negativ påverkan på nettoutflyttningen. Då andel kvinnor överstiger andel män i kommunen minskar nettoutflyttningen med 0,247 % per extra procent kvinnor. Koefficienten är signifikant.

Variablerna *kommuner med färre än 25 000 invånare* och *varuproducerande kommuner* visar en positiv påverkan på nettoutflyttningen med 0,002 %. I dessa kommuner är utflyttningen högre än inflyttningen. Variabeln *pendlingskommun* har samma grad av påverkan, men negativ. Dock är denna påverkan inte signifikant för de varuproducerande kommunerna och pendlingskommunerna.

De fyra variablerna som hade minst påverkan på nettoutflyttningen år 2003 visar sig vara *inkomst*, *orter med högskola/universitet*, *storstäder/förorter* och *större städer*. Inkomst

påverkade ingenting medan de andra variablerna påverkade ytterst lite. Ingen av dessa variablers koefficienter visar signifikans.

Ingen av variablerna *eftergymnasial utbildning* eller *gymnasial utbildning* ger någon statistisk signifikant påverkan på nettoutflyttningen.

Tabell 6: Regressionsmodell år 1998

Variabel	β -estimat	Standardfel	t-värde	p-värde
Konstant	0,047	0,030	1,544	0,124
Arbetslöshet	0,079	0,030	2,665	0,008 *
Inkomst	-0,0000350	0,001	-0,066	0,948
Andel kvinnor	-0,101	0,058	-1,753	0,081
Eftergymnasial utbildning	-0,047	0,033	-1,419	0,157
Gymnasial utbildning	0,15	0,020	0,727	0,468
D1 1 om pendlingskommun	0,002	0,001	1,157	0,248
D2 1 om varuproducerande kommun	0,004	0,002	2,519	0,012 **
D3 1 om övrig kommun med färre än 25 000 invånare	0,003	0,001	2,242	0,026 **
D4 1 om ort med högskola/universitet	-0,003	0,002	-1,755	0,080
D5 1 om storstad eller förortskommun	-0,002	0,002	-1,449	0,148
D6 1 om större stad	0,000	0,002	0,243	0,808
R ²	0,367			
Adj R ²	0,342			
F-värde	14,542			
N	288			

** Koefficient signifikant på 5 % nivån

* Koefficient signifikant på 1 % nivån

Arbetslösheten visar även 1998 en signifikant påverkan på nettoutflyttningen. När arbetslösheten ökar med 1 % så ökar nettoutflyttningen med 0,079 %. Detta resultat visar att arbetslöshetens påverkan endast skiljer sig mycket lite från år 2003.

Varuproducerande kommuner visar en signifikant positiv påverkan på nettoutflyttningen. Detta gäller även *kommuner med färre än 25 000 invånare*.

Variablerna *andel kvinnor* och *orter med högskola/universitet* har koefficienter som visar signifikans på 10 % nivån. Andel kvinnor visar även detta år en negativ påverkan på nettoutflyttningar, dock inte starkt som år 2003. Detta år är påverkan $-0,101$ %. Orter med högskola/universitet visar ett negativt samband med nettoutflyttning. Detta samband är positivt år 2003. Nettoutflyttningen har alltså ökat i kommuner med högskola/universitet från år 1998 till år 2003.

De variabler vars koefficienter som inte uppvisade någon signifikans detta år är *inkomst*, *pendlingskommun*, *stor stad/förortskommun*, *större städer eftergymnasial* och *gymnasial utbildning*. Det var även dessa variabler som saknade signifikans i regressionen för år 2003.

6.2 Sammanfattning resultat

Resultatet från 2003 visar två signifikanta variabler på 5 % nivån. Dessa är arbetslöshet och andel kvinnor. År 1998 visar resultatet tre signifikanta variabler på 5 % nivån: arbetslöshet, varuproducerande kommuner och kommuner med färre än 25 000 invånare.

Den justerade förklaringsvariabeln $Adj R^2$ visar att dessa variabler förklarar nettoutflyttningarna med 15 % år 2003 och 34,2 % år 1998. Detta är en förbättring sedan regressionen med endast en förklarande variabel då $Adj R^2$ var 2,1 % för år 2003 och 6,3 % för år 1998.

7. Slutsats/Analys

7.1 Diskussion

Syftet med vår uppsats var att undersöka vilka variabler som påverkar nettoutflyttningen från Sveriges kommuner. Vi har undersökt hur detta ser ut under åren 2003 och 1998. Vi genomförde först en regression med endast arbetslöshet som oberoende variabel. Detta var

den variabel vi förväntade ge störst påverkan på vår beroende variabel, nettoutflyttningar. Resultatet visar ett positivt samband för båda dessa år vilket innebär att när arbetslösheten ökar så ökar nettoutflyttningen. Detta resultat får stöd från flera tidigare studier samt teorier. Dock är inte arbetslösheten den enda variabeln som har påverkan på nettoutflyttningen.

Då vi tillförde fler förklarande variabler visade sig arbetslöshet vara den enda variabeln som visade signifikant påverkan båda åren. Dock var påverkan inte lika stor som i regressionen med endast arbetslöshet som förklarande variabel. Resultatet var förväntat och stämmer enligt söketeorin och matchningsmodellen. Arbetslösheten fungerar som en ”push-effekt” vilket gör att fler flyttar från kommuner med hög arbetslöshet. Resultatet kan förklaras av att det är arbetslösa som i första hand flyttar. Detta beror på att de söker arbete mer aktivt än de som har arbeten. De som är utan arbete har en större flyttbenägenhet än de som har ett arbete. De flesta studier som har gjorts inom ämnet visar också att en ökning av arbetslösheten leder till en ökad nettoutflyttning

Inkomsten förväntades vara en variabel som skulle förklara nettoutflyttningarna till en viss del. Vårt resultat visar ingen signifikant påverkan på år 2003 eller år 1998. Detta resultat stämmer inte överens med teorin. Enligt söketeorin är inkomsten en av de starkast påverkande orsakerna till att individer rör sig mellan kommuner. Desto större löneskillnaderna är mellan olika regioner, desto större är sannolikheten att en individ börjar söka efter ett nytt arbete vilket leder till att individen med stor sannolikhet kommer att ta ett flyttbeslut. Eftersom lönespridningarna har varit stora de senaste 20 åren hade en signifikant påverkan av denna variabel varit förväntad. Tillämpas humankapitalmodellen kan slutsatsen dras att den ökade lönespridningen antingen beror på att det brister i humankapitalet hos en del av arbetskraften, eller på att det skett en ökning av arbetsgivarnas krav på arbetskraften. Det vill säga att tekniken kräver allt mer utbildning och att arbetskraftens kunskaper inte hänger med. Vårt resultat stöder den tidigare forskningen gjord av Edin, Heiborn & Nilsson (1998) och Olle Westerlund (1997-1998), som har kommit fram till resultatet att regionala skillnader i timlöner inte påverkar nettoutflyttningen.

Andelen kvinnor i en kommun visade sig ha en negativ påverkan på nettoutflyttningen både år 2003 och år 1998. Dock var detta resultat signifikant endast år 2003. Detta år var andelen kvinnor i en kommun den variabel med den starkaste signifikanta påverkan på nettoutflyttningen. Vårt resultat visar att nettoutflyttningen är lägre i de kommuner där

andelen kvinnor är högre än andelen män. Ur detta resultat går det inte att tyda vilket kön det är som flyttar mest. Ingen kommun har en ovanligt stor majoritet av det ena könet. På sikt borde könsfördelningen jämnas ut. Därför kan resultatet tolkas som att män i högre grad flyttar in till de kommuner där kvinnor är överrepresenterade och tvärtom. Eftersom inflyttningen är högre till de kommuner där andelen kvinnor är högre än andelen män kan vi därför tolka resultatet som att män oftare flyttar än kvinnor. Enligt humankapitalmodellen har män och kvinnor olika preferenser att flytta och ställs inför olika beslut. En förklaring till varför män flyttar mer än kvinnor kan vara att män ofta har högre utbildning än kvinnor. De har därför ett större utbud av arbeten att välja på i hela landet. Sannolikheten att hitta ett nytt arbete är större för män och det krävs inte ett lika stort flyttbeslut av dem som det krävs av kvinnor då de flyttar.

Graden av utbildning i en kommun visade ingen signifikant påverkan på nettoutflyttningen något av undersökningsåren. Detta resultat stämde inte överens med våra förväntningar eller teorin. Denna variabel samvarierar med inkomst eftersom detta kan vara ett mått på samma sak då högutbildade ofta har en högre inkomst. En högre utbildning bidrar till en högre inkomst. Därför borde en individ med högre utbildning ha större valmöjligheter vilket borde påverka nettoutflyttningen.

Vår undersökning visar att nettoutflyttningen år 2003 var högst i kommuner med färre än 25 000 invånare samt i varuproducerande kommuner. Detta år visade variablerna en insignifikant påverkan på nettoutflyttningen. Att nettoutflyttningen skulle vara hög i små kommuner var förväntat. Resultatet tar stöd i tidigare forskning som visar att individer hellre flyttar till områden med större arbetsmarknader än till mindre arbetsmarknader. Resultatet kan förklaras av att de invånarna i kommuner som har färre än 25 000 invånare har en liten arbetsmarknad där individer kan ha svårt att hitta arbeten. De väljer då att flytta till kommuner som har en större arbetsmarknad, där utbudet på arbeten är betydligt större. Detta kan på längre sikt leda till en negativ trend för dessa kommuner då allt fler väljer att flytta därifrån. Då fler invånare väljer att flytta kommer den kvarvarande befolkningen att minska ytterligare. Företag och industrier som är lokaliserade i glesbygdsorter med hög utflyttning kan komma att tvingas till nedläggningar och nedskärningar.

Att nettoutflyttningen var hög i varuproducerande kommuner var inte förväntat. Logiskt sett borde en kommun där en stor del av befolkningen är anställda inom varutillverkning och

industriell verksamhet ha låg arbetslöshet och därmed borde invånarna inte vilja flytta från kommunen. En förklaring till den höga nettoutflyttningen kan vara den ökade nedläggningen av fabriker och industrier i dessa kommuner. Vårt resultat visar inte en positiv nettoutflyttning i majoriteten av varuproducerande kommuner utan det är ett fåtal av kommunerna som har präglats av positiv nettoutflyttning. Exempelvis lade det tyska företaget Continental AG ned sin däcktillverkning i Gislaved år 2002. Detta kan ha bidragit till att nettoutflyttningen var hög i kommunen år 2003.

År 1998 var nettoutflyttningen högst i varuproducerande kommuner följt av kommuner med färre än 25 000 invånare och sedan pendlingskommuner. De variabler som visade en signifikant påverkan på nettoutflyttningen detta år var varuproducerande kommuner och kommuner med färre än 25 000 invånare. Den höga nettoutflyttningen i varuproducerande kommuner kan även detta år förklaras av ökade nedläggningar. Att nettoutflyttningen i pendlingskommuner år 1998 var positiv för att år 2003 vara negativ var ett förväntat resultat. Detta kan bero på mycket. En av de starkast bidragande faktorerna till denna ökning i nettoinflyttningar till pendlingskommuner är nog de ökande bostadspriserna. På senare år har folk insett investeringsmöjligheterna i att köpa en lägenhet eller ett hus i en pendlingskommun. Att kollektivtrafiken har blivit både billigare och bättre har också bidragit till den ökade nettoinflyttningen i pendlingskommuner. En ökad tillgänglighet bidrar till att individernas möjligheter ökar. Då de söker efter nytt arbete kommer individerna få tillgång till fler vakanser eftersom den geografiska gränsen där individen söker arbete expanderar med en ökad tillgänglighet.

Resultatet visar att om en ort har högskola eller universitet har detta en insignifikant påverkan på nettoutflyttningen båda våra undersökningsår. Vi hade förväntat oss att resultatet hade kunnat bli detta likaså som det hade kunnat påverka nettoutflyttningen. Detta kan bero på att individer flyttar till orten för att studera samtidigt som individer som har studerat klart flyttar därifrån.

Storstäder eller förortskommuner visade en insignifikant påverkan på nettoutflyttningen båda våra undersökningsår. Resultatet var förväntat för de båda åren. Iorstäder är det vanligt att individer flyttar inom staden, vilket inte påverkar nettoutflyttningen. Förortskommuner ligger i nära anslutning till någon större stad. Resultatet kan förklaras av att det idag finns goda kommunikationsmöjligheter som gör det möjligt för invånarna att pendla till sina arbeten

dagligen. Pendlingen har ökat den senaste tiden vilket gör att flyttbenägenheten minskar för de här kommunerna. Resultatet bekräftas av sökteorin som säger att då det finns goda pendlingsmöjligheter så minskar flyttbenägenheten. Idag är det vanligt att människor dagligen pendlar över allt längre distanser till sina arbeten. Detta kommer att medföra att flyttbenägenheten antagligen kommer att minska ytterligare i förortskommuner.

Större städer visar en insignifikant påverkan på nettoutflyttningen både år 2003 och 1998. Detta kan förklaras av att de kommunerna har en större arbetsmarknad och ett större utbud av fritidsaktiviteter och människorna i de här kommunerna bor i nära anslutning till sina arbeten med goda kommunikationsmöjligheter. De människor som bor i större städer flyttar i mindre grad än de som bor i kommuner som karakteriserad av glesbygd. Vårt resultat stämmer i enlighet med sökteorin, då det finns goda kommunikationsmöjligheter så minskar flyttbenägenheten.

Våra slutsatser är att arbetslöshet var den enda variabeln som var signifikant båda åren. De flesta variablerna i vår regression visade en insignifikant påverkan på nettoutflyttningen och skillnaden mellan undersökningsåren var ytterst liten. Vi tror att nettoutflyttningen påverkas av de icke-monetära kostnaderna till en stor del. Anledningen till detta är att ett flyttbeslut kan ha stor påverkan på en individs liv och framtida utsikter. Vid en flytt till en ny ort krävs det en stor omställning för en individ. Det kan innebära en längre period av utanförskap innan individen har etablerat sig på den orten.

7.2 Förslag på fortsatt forskning

Under de kommande 10-15 åren kommer stora demografiska förändringar att påverka utbudet av arbetskraft i Sverige förändras. Den största förändringen som kommer att inträffa är att 40-talisterna går i pension.²⁸ Det vore intressant att studera hur detta påverkar de kommunala nettoutflyttningarna.

7.3 Källkritik

Reliabiliteten hjälper oss att bedöma hur tillförlitlig undersökningen är genom att upprepa samma metod flera gånger på samma undersökningsgrupp. Uppnås samma resultat vid varje upprepat tillfälle har mätmetoden en hög reliabilitet. Genom att upprepa samma metod kan

²⁸ www.netpub.se

störande faktorer elimineras, vilket ökar reliabiliteten ytterligare. Skulle vi upprepa vår undersökning flera gånger skulle vi med stor sannolikhet få samma resultat varje gång, eftersom detta är en totalundersökning. Reliabiliteten i vår uppsats bör bedömas utifrån de sekundärdata vi har använt oss av. Vi anser att dessa är tillförlitliga eftersom vi förmodar att våra källor inte har något egenintresse av att framlägga felaktiga uppgifter. Vi anser därmed att vår undersökning har en hög reliabilitet.

Det finns en möjlighet till dold arbetslöshet och dold utflyttning som inte kommer med i våra källors statistik, vilket minskar undersökningens reliabilitet. Detta är mörkertal som är svåra att komma åt, men vi är medvetna om att det förekommer dold arbetslöshet och dold utflyttning. Våra källor har även lång erfarenhet av datainsamling och reliabiliteten bör anses vara hög på vår insamlade data. Det finns risker för låg reliabilitet även för erfarna organisationer då de kan ha eventuella brister i sin datainsamling. Vissa faktorer är svåra att mäta och kan därför minska reliabiliteten. Det finns exempelvis personer som är skenbart arbetslösa så att de ska kunna hämta ut bidrag. Det finns även de som är arbetslösa men som inte är inskrivna på arbetsförmedlingen som arbetslösa. Dessa grupper är svåra att mäta. Vi anser att dessa grupper är jämt fördelade i Sveriges kommuner och att det därför inte kommer att påverka reliabiliteten.

Med validitet menas huruvida mätmetoden verkligen mäter den egenskap man avser att mäta. Validiteten i vår undersökning har ökats genom att vi genomförde mätningar från olika år. Detta måste dock ses med en viss försiktighet då det kan inträffa faktiska förändringar som gör att datan inte stämmer från år till år. Vi har jämfört vårt resultat med tidigare forskning för att på så sätt kontrollera validiteten i vår undersökning. Variabler som innefattar känslor och attityder är svåra att mäta och ger därför en låg validitet. Skulle vi ha tagit med de icke-monetära flyttkostnaderna i vår regressionsmodell skulle validiteten ha minskat i vårt resultat. Ett problem i vår undersökning kan vara att utbildningsnivå och inkomst kan vara ett mått på samma sak då högutbildade ofta har en högre inkomst.

Då vi har genomfört en totalundersökning kommer graden av generaliserbarhet att vara hög. Resultatet är generellt för hela Sverige.

8. Referenser

Bjelkeby, Å, Åström J, (2005) *Vuxenutbildning och regional rörlighet i Sverige 1997- 2001*, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) uppsats

Björklund, A, Edin P-A, Holmlund, B, Wadensjö, E (1996), *Arbetsmarknaden*, SNS Förlag, Kristianstad boktryckning

Dribe, M, 1994, *Långväga flyttningar i Sverige 1961-1992. En studie av förändringarna för de interregionala flyttningarna för män i åldern 20-19 år*, Lund University, Papers in Economic History/Population Economics/. Nr 38. Department of Economic History

Westerlund, Olle (2001) *Arbetslöshet, arbetsmarknadspolitik och geografisk rörlighet*, Ekonomisk debatt, årgång 29, nr 4

Westerlund, Olle (1995), *Economic Influences on Migration in Sweden*, Umeå Economic Studies No.379, University of Umeå 1995

Internet:

www.ams.se

www.glesbygdsverket.se

www.netpub.se *Arbetsmarknad, utbildning och kompetensförsörjning*, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS)

www.saco.se

www.scb.se

www.skl.se

www.soderhamn.se

Bilaga 1

Kommunindelning

Storstäder	Svedala	Trollhättan	Mullsjö	Ljusdal
Göteborg	Tjörn	Umeå	Munkedal	Lycksele
Malmö	Tyresö	Uppsala	Mörbylånga	Malung
Stockholm	Täby	Varberg	Norberg	Malå
Förortskommuner	Upplands Väsby	Västerås	Nykvarn *	Nordmaling
Ale	Upplands- Bro	Växjö	Nynäshamn	Norsjö
Bollebygd	Vallentuna	Örebro	Orust	Ockelbo
Botkyrka	Vaxholm	Örnsköldsvik	Sigtuna	Orsa
Burlöv	Vellinge	Östersund	Sjöbo	Ovanåker
Danderyd	Värmdö	Pendlingskommuner	Stenungsund	Pajala
Ekerö	Öckerö	Bjuv	Storfors	Ragunda
Haninge	Österåker	Boxholm	Svalöv	Robertsfors
Huddinge	Större städer	Bromölla	Säter	Rättvik
Håbo	Borås	Eslöv	Söderköping	Sorsele
Härryda	Eskilstuna	Essunga	Timrå	Storuman
Järfälla	Falun	Forshaga	Trosa	Strömsund
Kungsbacka	Gävle	Gagnef	Vänersborg	Torsby
Kungälv	Halmstad	Gnesta	Vännäs	Vansbro
Lerum	Helsingborg	Grästorp	Åstorp	Vilhelmina
Lidingö	Jönköping	Habo	Älvkarleby	Vindeln
Lilla Edet	Kalmar	Hammarö	Glesbygdskommuner	Ydre
Lomma	Karlskrona	Höganäs	Arjeplog	Ånge
Mölnadal	Karlstad	Hörby	Arvidsjaur	Åre
Nacka	Kristianstad	Höör	Berg	Årjäng
Partille	Linköping	Kil	Bjurholm	Åsele
Salem	Luleå	Knivsta *	Bräcke	Älvdalen
Skurup	Lund	Krokom	Dals-Ed	Älvsbyn
Sollentuna	Norrköping	Kumla	Dorotea	Överkalix
Solna	Skellefteå	Kungsör	Gällivare	Övertorneå
Staffanstorps	Sundsvall	Kävlinge	Härjedalen	
Sundbyberg	Södertälje	Lekeberg	Jokkmokk	

Varuproducerande kommuner	Tranås Ulricehamn	Mark Mjölby	Klippan Kramfors	Eda Filipstad
Alvesta Emmaboda	Uppvidinge Vaggeryd	Motala Norrtälje	Kristinehamn Köping	Färgelanda Gullspång
Fagersta	Vara	Nyköping	Laholm	Haparanda
Finspång Gislaved	Vetlanda Vårgårda	Piteå Ronneby	Leksand Lindesberg	Hjo Hällefors
Gnosjö Grums Götene	Värnamo Älmhult Örkelljunga	Sandviken Skövde Strängnäs	Lysekil Mariestad Mora	Högsby Karlsborg Kinda
Herrljunga	Östra Göinge	Söderhamn	Sala	Ljusnarsberg
Hofors Hylte Laxå	Övriga kommuner, mer än 25 000 inv. Alingsås	Trelleborg Uddevalla Västervik	Simrishamn Skara Sollefteå	Mellerud Munkfors Nora
Lessebo	Arvika	Ystad	Sunne	Nordanstig
Ljungby	Boden	Ängelholm	Säffle	Skinnskatteberg
Markaryd Mönsterås	Bollnäs Borlänge	Övriga kommuner, 12 500-25 000 inv.	Sölvesborg Tidaholm	Smedjebacken Strömstad
Nybro Nässjö Olofström Osby	Enköping Falkenberg Falköping Gotland	Arboga Avesta Båstad Eksjö	Tierp Tingsryd Tomelilla Vimmerby	Tanum Torsås Töreboda Vadstena
Oskarshamn Oxelösund Perstorp	Hudiksvall Härnösand Hässleholm	Flen Hagfors Hallsberg	Åmål Östhammar Övriga kommuner, mindre än 12 500 inv.	Valdemarsvik Vingåker Åtvidaberg
Sotenäs	Karlshamn	Hallstahammar		Ödeshög
Surahammar Svenljunga Sävsjö	Karlskoga Katrineholm Landskrona	Heby Hedemora Hultsfred	Aneby Askersund Bengtstorsfors	
Tibro	Lidköping	Kalix	Borgholm	
Tranemo	Ludvika	Kiruna	Degerfors	

* Nyttillkomna kommuner som bortses från i undersökningen